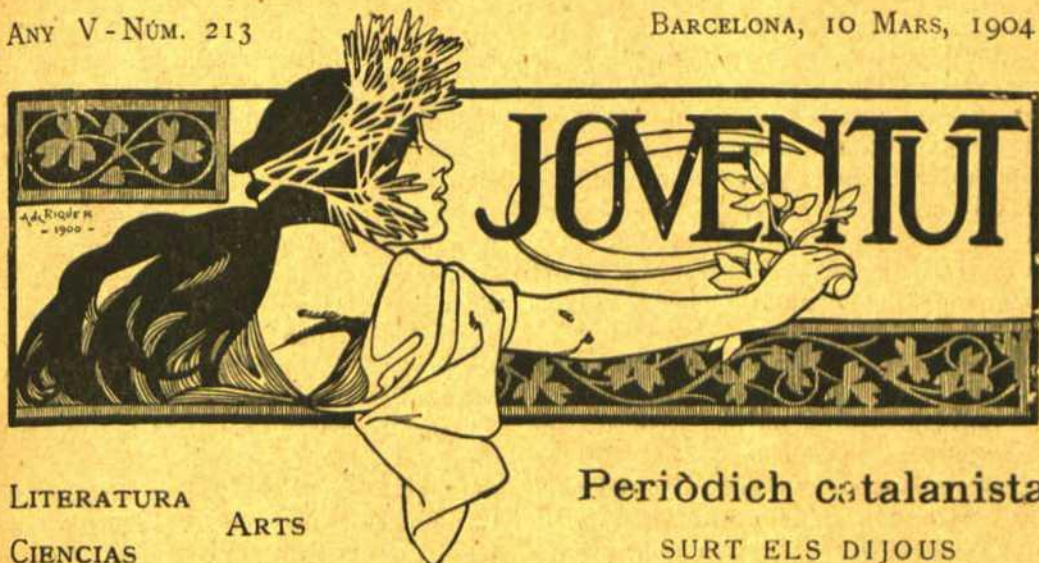

LITERATURA

ARTS

CIENCIAS

Periòdich catalanista

SURT ELS DIJOUS

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ:

Plassa del Teatre, 6, entressol.

NÚMERO CORRENT. 20 CÉNTIMS.

» ATRASSAT, AB FOLLETINS. . . 40 »

» » SENSE FOLLETINS. 25 »

SUMARI:

Vers la Federació Autonomista Catalana, per Claudi Mas y Jornet.—Tret de fons, per F. Pujulà y Vallès.—L'antich carnaval de Barcelona (continuació), per Sebastià Junyent.—Nit de plata, per Antón Benazet.—Per la Verge, per Joaquim Rosselló y Roura.—Reincidència; L'aymant agotat, per P. Riera y Riquè.—Defensa del sonet, per R. Miquel y Planas.—Paulas, apòlegs, llegendas, quèntos o lo que volguèu, per Pompeyus Gener.—Concerts, per Geróni Zenné.—Vora's estany, per I. Soler y Escofet.—Ex-libris de A. de Riquer, per Sebastià Junyent.—Cautarellas, per Francisco Vallmajor.—Revista de revistes, per Lluís Via.—Novas.

FOLLETÍ:

LES DISPERSES, per Joan Maragall.—Plech 12.
MÉS ENLLÀ DE LAS FORSAS, per Bjornstjerne Bjornson.—Traducció catalana.—Plech 32.

VERS LA FEDERACIÓ AUTONOMISTA CATALANA

D'un quant temps ensà, ve'l Catalanisme preocupantse en una qüestió que's considera forsa interessant pera l'seupervindre. Tothòm se fa aquesta pregunta: ¿Convé revisar las Bases de Manresa? Y mentres uns opinan que precisa respectarlas y sostindrelas integrament, altres se decantan per la urgència de la revisió.

El problema ha sigut y es encara discutit ab amplitut; mes com que'l tema no ha quedat agotat, ni de bon tros, no será petulant redundancia que hi diguèu la nostra.

Es indiscutible que s'ha de procurar fer

general, fer de tots els bon catalans, fer de tot Catalunya, l'aspiració nostra de mantenir, enfortir y engrandir la personalitat de la Patria; y es indiscutible també que cal ajuntar en una acció comuna l'esfòrs general, l'esfòrs de tots els bons catalans que tenint aquella aspiració trevallin pera sa efectivitat, això es, per l'autonomia de Catalunya. Però s'ha de viure en la realitat, y els fets demostren que no tots els bons catalans arribaràn may a repetir al unisson un mateix credo polítich, religiós, social o econòmic, y per lo tant el programa que pretengui realisar la unió de tots els bons catalans ha d'estar exempt de tota fórmula qu'en política, en religió, en sociologia o en economia concreti fins al punt d'establir un dogma. Essent com es l'autonomia de Catalunya la finalitat de la unió que's busca, el programa que ab tal intent se fassi no ha de contenir més articles de fe que'ls essencials, els que ab res més que ab dita autonomia tinguin relació. Com en altre trevall consignavam (1), repetirèm qu'«es un erro molt gros creure que's pot acoblar a tot un poble sota'ls plechs d'una bandera esquifida. Els programas minuciosament precisos y detallats són pels partits, porque'ls sencers no hi caben. Lo que molt precisa, molt exclòu. Un sencer, una Causa

(1) *L'esperit ample*: JOVENTUT n.º 146.

nacional, requereix un esperit ample si ha de viure una vida exuberant y sana.» En la defensa de la Causa de Catalunya, donchs, han de sentirshi bé tots els bons catalans, y per xò'l programa de la nostra Causa ha d'ésser de tal manera que permeti a sos adeptes, en lo accidental y secundari, desenrotllar lliurement llurs activitats creadoras. Ademés, el programa de la nostra Causa ha d'ésser inactual.

Ara bé: dintre del Catalanisme ¿hi cab tot bon català? Forsós es contestar que no. De las Bases de Manresa no una sinó varias hi són ben sobreras, si de ditas Bases se'n vol fer el programa de la Causa de Catalunya. No sols la primera disposició transitoria, sinó las bases que's refereixen a organisació judicial y eleccions, y alguna més, barran la entrada al Catalanisme a tots els autonomistas que pensan de diferent modo en las qüestions que s'hi tractan. Un programa aixís, donchs, es programa de banderia, però no de la Causa de Catalunya. Als que afirmin lo contrari se'ls pot dir: «Si obtinguessiu l'ansiada autonomia ¿qué'n fariau dels catalans que no pensan com vosaltres? Pera éssers lògichs, hauriau de proscriurels de la Patria, aixís com els allunyèu de vostre costat pera defensarla.»

Se'ns objectarà que fins ara dintre'l Catalanisme hi han viscut armònicament individus ben distanciats en qüestions secundaries. Es cert: de fet hi ha hagut sempre aquest esperit ample en el Catalanisme, y precisament per'xò, perque de fet hi ha sigut, trobem incomprendible la oposició que's fa a que de dret aixís mateix hi sigui, desde'l moment que hi ha qui no vol viure de gracia, o per tolerancia, en una comunió falta de consistencia.

Malgrat tantas y tantas rahons qu'abonan la revisió de las Bases de Manresa si's vol convertir de debò'l Catalanisme en la Causa de Catalunya, hem de confessar que no tenim gayre fe en que la revisió's fassi. Sincerament creyém que'l Catalanisme seguirà mantenint intacte'l seu programa, renunciant a ferse ressò de tots els autonomistas catalans pera representar sols a una part d'ells. D'allavoras endavant explicitament quedaria reduhit a un partit autonomista, y prou.

Però ¿qué? Ens sembla que tant se val. Ab la revisió's faria'l programa de la Causa de Catalunya, pera dar lloch a que dintre d'ella s'hi desenrotllin totas las tendencias y tots els matisos. Si la revisió no's fa, tots aquests matisos y totas aquestas tendencias també pendrán cos, fóra de la *Unió Catalanista*, es clar, com altrás que n'hi ha avuy; mes entre ellas s'establirían corrents d'inteligencia, y al cap d'avall, juntament ab sa germana la *Unió*, acabarian per constituhir una potentia Lliga o Federació Autonomista Catalana.

Sense la revisió s'assolirà'l fi primordial que'ls revisionistas se proposan, si bé per procediment invers. La virtualitat de la Causa de la Patria es prou gran pera no encallarse en son desenrotllo al topar ab entrebanchs tan petits com els que poden fer fracassar l'intent de revisió.

CLAUDI MAS Y JORNET

TRET DE FONA (1)

La forsa dels consonants obliga als poetas, la *caballerósidad* als castellans.

Sidi Blasco Ibáñez, moro valencià que, malgrat fer molt el valent, lo únich que té ben posat es la ploma quan escriu y la barra quan fa de polítich, el jorn després d'haver sigut garrotejat pels carrers de Madrid bo y cridant *Yo soy diputado*, lo que vol dir *Peguèu als qui no'n són*, y *Visca la lguallat*, y després d'haver rebut un *sablazo* autèntich, de pla y no de butxaca com seria de presumir activa y passivament tractantse del medi ambient d'aquell país, puja irat als *escaños* del Congrés (aixís nomenats perque desde'ls s'hi escanya al poble), y obrint las aixetas de sa meridional eloquencia, *coram populo* titlla de miserable, canalla, o cosa per l'estil, al tinent autor del cop de sabre esmentat.

(1) Una comissió de nombrosos ciutadans empa-dronats a Barcelona, sabedors de que jo anava a publicar aquest *Tret de fona*, m'hàn vingut a fer present el temor que senten de que'm vegi embolicat en un *lanze caballeresco* ab el moro de qui parlo. No temin els vehins que tant m'estiman: Sidi Blasco no'm desafiàrà pas, per las següentas rahons:

- 1.ª Perque sab que no li acceptaria el *reto*.
- 2.ª Perque'l *lanze* no tindria ressò.
- 3.ª Perque, d'acceptarli el desafió, l'arma escullida per mi seria el torpill.
- Y 4.ª Perque l'obligaria a treures la civella del cinturó.

Faig cas omis de la forma ab que Sidi Blasco explica son pensament. Ella depèn del temperament de cadascú, y si Sidi Blasco ha estat bressolat sota rahims de dàtils y adormit a la non-non de las descàrregas homicidas dels moros de la Huerta, no es just exigirli un diccionari de pastisser. Lo que volia dir Sidi Blasco, era lo següent: *Aquest senyor tinent que a traició, sense previ avis y ab malavolensa, per propia voluntat u obehint ordres secretas, ha colpejat la meua persona, o sigui la persona d'un ciutadà del Estat espanyol, quina vida y quins drets individuals garanteix la Constitució, no sols no es una garantia del ordre que representa, sinó que constitueix un perill imminent pera'l poble, lo qu'exposo a la consideració d'aquest safreig pera que prengui las midas convenientas a fi d'evitarlo.*

Conformes. Bé per Sidi Blasco Ibáñez!

Però velshiaquí, que'l tinent, molestat u obligat a molestarse (*Maura est Maquiavelo*), per la forma impulsiva del Roghi d'en Soriano, dimiteix el seu càrrech, se fa fer tarjetas, y en fa dur una al palau del autor de *La Barraca*. La cosa marcha... Tot lo demés ja ho saben els lectors.

Ara bé: suposém que'l desafio tingut entre'l civil enèmich dels civils y el militar paisà, hagi sigut una cosa seria; suposém que verdaderament la bala del militar paisà hagi fet averías miraculosas en la civella del cinturó del alarb; suposém que després d'haver-se volgut assassinar l'un al altre s'hagin donat la mà com dos bons amichs; suposém tot lo que vulguin. La qüestió es que, la qüestió particular finida, Sidi Blasco Ibáñez s'encasqueta'l turbant, y successivament, devant del avans odiable governador y devant dels avans *sacristanes* del govern, se'l lleva y doblega la espinada pera demanar... aguantintse: «que sigui reposat en el seu lloch l'avans indigne tinent, l'avans perill del poble, l'avans... *¡cheche usted hierro!*... que sotmetia a la consideració del safreig, etc.»

Oh poder miraculós de dugas balas més o menys dretureras cambiadas per dos homes! Oh poder gran de las prácticas mitjevals! ¿A què si no a ellas es degut que lo que no deu haver conseguit cap tinent *probo* (!)—la recomanació d'un diputat republicà—ho hagi conseguit qui dos días avans era considerat

pel mateix diputat com una alimanya funesta pera'l poble?

Oh poder de la cavallerositat! O en Sidi Blasco, quan va enrahonar al safreig, va aixecar una munió de calumnias sobre'l tinent, o quan el va recomanar bo y conven-sut de qu'era pernicios pera'l poble va pensar: *Ahí me las den todas!* Diguém parodiant la frase: «*Todo se ha salvado, menos la democracia del diputado.*»

Oh tu, Maura, oh tu *magister barra!* Tens en tas mans la salvació del regim. ¿No podries fer desafiar a algú ab en Salmerón? En las eleccions properas, el poble votaria a favor de la monarquia... En Salmerón la recomanaria, perque en Salmerón també es *todo un caballero!*

F. PUJULÀ Y VALLÈS

L'ANTICH CARNAVAL DE BARCELONA

(Continuació)

El diumenge, dilluns y dimars del any 60 la *Rúa* fou concorregudíssima, la gentada espectadora era immensa. Digna de notar-se en ella fou una comparsa formada pels cabós y sargents de la guarnició, que disfressats de guerrers y mosqueters, ab xaranga y banda de cornetas captavan pels ferits de la guerra, precedint un carro ab un gran escut d'Espanya rodejat de banderas y seguit de la *Junta Barcelonesa de Socorros*. Un carromato que figurava una caixa de guardar caudals, sobre la que hi havia una ratera y al costat un gat gros qu'espiava'l moment de cassar un incaute ratoli; al vol de la caixa un lleterero deya:

Aquí está depositado
el tesoro bien ganado.

Al voltant màscaras tocant timbalas y cri-dant las ventatjas de determinadas empresas. Un carro, figurant una fortalesa adornada ab banderas espanyolas, tirat per deu cavalls ab gualdrapas negras y grogas, muntats per postillons y guiats per palafreners vestits d'iguals colors, aixis com els que defensavan la fortalesa y qu'eran *Voluntaris del Carnaval*. A cada costat de la fortalesa s'obrian troneras desde las que las bocas dels canons disparavan, al públich, dolços y confits. Una comparsa a peu de gossos d'aygua; carros de pierrots; els quatre reys del jòch de cartas muntats a cavall; el *Circo Real* ab nombrosa cavalcada de zuavos. Els trajos de moros, zuavos, voluntaris catalans y cantineras foren la disfressa predilecta d'aquest any.

La gran generació que, animadíssima, embussava plassas y carrers, las mil músicas acordadas o desafinadas que per tot se sentian, y las mil màscaras y mascarons que arreu movian xibarri, feyan semblar la ciutat un gran agregat de bojós.

El dilluns el *Círculo Ecuestre* organisa una cavalcada monstre: músicas, banderas, els del *Circo Real* ab trajos de totes èpocas, jockeys, dandys, politxinell-las, mosqueters, titis, polachs, pierrots, guerrers, etc., etc. Un gran carro triomfal de colossals proporcions simbolisant la *Victoria*; ab una artista del *Circo* al cap de munt, vestida d'Espanya, coronant de llorer el cap dels soldats; al voltant un grup de més de vint personas representant moros vensuts y las provincias espanyolas celebrant la presa de Tetuán; darrera venia la tenda de Muley Abbas venent ninas y ninots vestits de moro; seguia un gran ferro etrusch que servia pera depositar els donatius; agrupantse en sa base hi anavan granaders dels cossos d'exèrcit de guarnició a Barcelona; venian encara molts cotxes descoberts plens de màscaras, y tancava la marxa un carro, sobre'l que hi havia una piràmide de centenars de poms de flors, ab els que'ls joves del *Círculo* obsequiavan a las senyoretas, repartint al ensemps una poesia que començava aixís:

Alegre la campana,
del cañón coreando el estampido,
nos dijo una mañana:
¡Tetuán es nuestro! ¡El moro se ha rendido!

Entre altres grups se vegeren pels carrers comparsas d'auells de paper, un col·legi de senyoretas, y en Fructuós Canonge ab sos satèl·lits y sa carretela.

Quan major era l'animació de la *Rúa*, un xafech intempestiu dispersà la immensa gentada, corrent tothom a aixoplugarse als cafès de la Rambla y pòrtichs de la Plassa Real. Malgrat el temps, l'il·lustre hoste assistí a la funció de beneficència del *Circo* de cavalls.

El dimars, desafiant el mal temps, hi hagué una brillant funció a la plassa de toros, organisa pel *Círculo Ecuestre* y *Circo de Cimicelli* y Price. La *Rúa* també fou animadíssima: bandes de timbals, trajos de tota mena, un carro ab el Carnestoltes agonitzant, en Canonge, un gran carro figurant una *agencia matrimonial*, dos carros criticant la mala costum de fer hereus y pubillas, una comparsa de xinos precedits d'una secció de moros ab el següent estandart:

Moralidad: á 75 maravedises el metro cúbico.

Cridà l'atenció la societat d'*Euterpe* vestida camperolament, captant pera las familias dels voluntaris catalans; precedia una carrossa ab l'escut de Barcelona y, sentada devant, una noya coronada de flors y ab una lira a la mà.

Tot just mort, com era d'esperar, el *Rey de la Bogeria*, ja per tot corria'l testament imprès, qual original estava en poder del discret Blas Siravitacluna, notari de número de la ciutat de Barquinyola.

En ell pronostica'l Sr. D. Carnestoltes que:

Després que serà enterrat
al peu d'un paller mon cos,
un silenci sepulcral
regnarà per tot lo món.

Fins las casadas sens fruyt,
dins nou mesos, bon recort
tindran de ma passejada,
nasquent noys com un fil d'or.

Numerant els arbres del passeig de Sant Joan, s'organisa l'enterro, col·locantse a cada arbre la comparsa corresponent. Aquest any n'hi figuravan 130, moltes d'elles de més de 60 individus. Fou l'enterro per l'estil del de l'any passat, però més nombrós, invertintse tres horas al menys en presenciar el *desfile*.

Abundaren els vestits blanchs de las fantasma y calaveras, y's repetiren las alusions a nostras victorias d'Àfrica, ridiculisant als moros y als inglesos. Figuraren druides, escolanets tocant campanetas, xinos, bojós, màgichs, armats ab cotillas, estrenyecaps, ventalls per escuts y pinzells per llansas; comissió d'ensanche ab un lletrero: *Como y duermo*; encamisats, astròlegs; bandes de timbals; un gran orinal portat sobre un bayart; peixos, galls, micos, cigonyas; un chor d'àngels, arcàngels y querubins; rabins, *Rigolettos*, fondistas, baladriers venent sos articles, advocats, comparsa de congregants vestits de blanc ab unas lletres grosses a la esquena ab las que combinavan noms; zua-vos, voluntaris; una comparsa ab barret de copa, frach y enagus; segadors, catedràtics, nou músics ab timbals, tamborins, sachs de gemechs, panderos, fluiols, trompetas, etcètera, etc.; y, conduhit ab gran pompa, el carro mortuori ab el Carnestoltes estès dalt del túmul y ab las quatre ploranneras als ànguls. Darrera encara seguian 85 carruatges més o menys originals; un d'ells, rigorosament endolat, anava carregat de pedras, y a las gualdrapas negres dels dos cavalls s'hi llegia: *Contribuyents*, ab altrs alusions més precisas sobre fets d'aquell temps. No podia faltar la ridiculisació del mirinyach. Un altre carro figurava una *bunyoleria*, repartint prospectes, satirisant al govern; quatre carros simbolisavan el teatre del Liceu: el *galliner*, la *platea*, la *orquestra*, en la que sobressortia un gran violón, y las *taulas*: anunciavan la 1.999.999ª y última representació de *La Traviata*; seguia la carretela d'en Canonge; en un altre carro grans campanas tocavan a morts; en un altre s'hi feyan *sombras xinescas*; seguia una casa de dispesas; el carro-

mato de la ratera, el carril de *De Barcelona a Fernando Póo*; metges, astròlegs ab un colossal telescopi; el carro del àpat; una secció d'artilleria rodada precedint a una elevada fortalesa que figurava un fort de Tetuán, en quals marlets s'hi veyan voluntaris de Catalunya issant la bandera espanyola y disparant els fusells. Després del dol venia un cotxe ab l'equipatge del mort, ab un lleterero que deya: *Me voy á Tetuán*.

Com l'any passat, malgrat la gran gentada de concorrents y espectadors, cap incident desagradable torbà la *desarmonia* d'aquella estrambòtica comitiva.

Lo recaudat aquest any en los diferents espectacles, balls y captas, junt ab els donatius de la Societat del ferrocarril del Est, del Excm. Ajuntament y del senyor Bisbe, pera destinarho a beneficencia, arribà a la cantitat de 19.297³⁵ pessetas.

Ab l'enterro del dimars semblava que ja tot estava llest, mes no era aixis. Costúm barcelonina era, qu'encara dura, *anarlo a enterrar* el dimecres de cendra fent un tech a l'ombra d'un paller, sota d'un arbre o a la taula d'una fonda.

Els llochs predilectes de la gent d'aquell temps per anarlo a enterrar, molts d'ells avuy abandonats, eran: La Font d'en Xiro, la del Lleó, la Bodellera, Sant Ciprià, el Coll, la Bona-Nova, etc., y per la part de Montjuich: la Font-trobada, Vista-alegra, Recreo, Bonavista, Torre-forta, Satalia de Dalt y de Baix, Font del Gat, Font d'en Conna, Ca'n Tunis, Verge del Port y la Pedrera.

SEBASTIÀ JUNYENT

(Seguirà.)

NIT DE PLATA

La lluna, tota de plata, avansa poch a poch per l'espai; las estrellas semblan perlas encastadas en el blavench damasch del cel... Escolta, aymada meva: jo't cantaré cansons hermosas tot explicant l'amor que per ta sento y las penas del meu cor. La teva reixa m'apar la gabia daurada d'un jove rossinyol, m'apar la bufona capelleta d'una tranquila ermita, m'apar el reixat d'un recullit jardí... aqui rosas suaus, allà clavells sagnants, blancsgardenias, geranis de variats colors... Mes entre tantas flors, cap n'hi ha que ab son encens m'embriagui com la que's reclou dins d'eixa cambra a las nits, y quan esclata'l dia surt a la reixa a alegrar a sas companyas, enredant son cap entre mitj d'ellas tot regant-las... Aqueixa es la flor que més estimo, la que més m'encisa ab la excelsa majestat de sa corola...

Lalluna, tota de plata, avansa poch a poch... Escolta, aymada meva. Las notas d'una orquesta no entran tant de ple en el teu cor com la veu del teu aymant, d'amor rublerta... Oh! ¿Per què no serà eterna la nit? Que vinguin forsas nits com aquesta!... Tot es banyat de plata: el carrer, ta casa, la reixa, las flors, ton rostre y mon rostre... Quàntas voltas, tancat en ma cambra, evocaré'l recort dols d'aquesta nit dormida en bany de plata!...

ANTÓN BENAZET

PER LA VERGE

Ja ha arribat el gran dia, el tan somniat dia en que l'atenció de tothom se concentrarà en ella per admirar el seu bon gust, la seva gracia, el seu vestit a la *dernière*; en que solament el seu nom atraurà un estol de joventut florida, afanyosa d'ésser vista, d'ésser considerada, d'ésser reputada d'esplèndida...

Es jova encara; vint y sis anys no més, y ja solca'l seu front una arruga; un'altra'n dibuixa son llabi inferior denotant un cert cansament de la vida. El temps passa depressa per'ella, y aqueixa rapidesa la espanta, perque ella voldria gosar, gosar forsa y brillar molt més encara, perque té un deute contret ab la opinió pública, perque voldria aixafar las serpetas que l'han mossegada...

Volgué aixecar la volada y li mancaren alas. Els que avans la mimavan, ara voldrian escupirli al rostre... mes no podrán, perque la religió y la gent de *conciencia* l'amparan. «Puch lluytar—s'ha dit.—Una restauració d'altar, un artístich reixat de ferro pagat ab esplendidesa, poden contribuir a rehabilitarme. La presidencia de l'Associació de Fillas de Maria, en justa correspondencia al generós donatiu, pot donar el gran cop. Endavant, donchs! ¿Que las personas verament temerosas de Déu s'escandalitzan? Endavant! No's sentirán sos clams mentres hi hagi ambició... perque al món se ven tot, fins la conciencia...»

No cal saber son nom. Tots la coneixeu, la teniu entre vosaltres; uns la mirèu ab pena, altres ab inconscient enveja, els més ab menyspreu. «Es ella» dihèu quan passa: y passa orgullosa, altiva, repartint l'almoyna d'un somris, aquell seu somris de sirena.

Avuy, asseguda darrera la taula petitoria, lluhint luxós vestit y escayenta mantellina, es la reyna del dia. Regnat efimer el seu, que s'enfosquirà ab la nit y s'esvahirà per complert a la llum del nou jorn, perquè es el regnat de la mentida.

La safata es al seu devant plena de monedas de coure; algunas de plata hi jauhen també escampadas, excitant a fer ostentació de prodigalitat als que hi passen a frech. A banda y banda de taula'ls canalobres encesos illuminan esplèndidament el rostre d'ella, son rostre blanch, immaculat...

«No passèu endevant—diu sa mirada.—Aboquèu vostres cabals, qu'es per la Verge.» Y las monedas van cayent l'una darrera l'altra, y el seu so metàlich retruny per las voltes, s'escampa per tots els indrets del temple profanant la solemnitat dels actes piadosos. Mes ella no hi pensa en això: sols veu las monedas, las de plata sobre tot, que representan el seu triomf, la estima y consideració que mereix a las personas com cal, a lo bo y millor de la societat, a la gent de supòsit... Y somriu afablement...

Però somriu ab serenitat dubtosa, perquè allà, al fons de la gran nau, entre'ls nombrosos fidels, veu agitar-se un clap confós, una testa humana, ab dos pichs per ulls que com dos darts de foc li esqueixan las entranyas. Tanca las parpellas pera no veurels, més en-

cara sent que la penetran, y li sembla que van apropant-se, y prega a la Verge no ab prech humil, sinó ab desesperació, dirigintli un esguart prenyat de llàgrimas; y la Verge li correspònd ab un de trist, ple d'amarchs reptes...

Ja no prega, ni pensa, ni sent, ni desitja. No més veu aquells ulls de foc encastats en aquella testa ombrosa, de faccions indefinibles, que avansa vers ella lentament... Ja sols li mancan quatre passas, tres, dugas... Ja ha arribat devant d'ella!... Un sarcàstich somriure dilata grotescament aquelles faccions boirosas, una mà descarnada y ossosa diposita en la safata un bitllet de vinticinch pesetas... y alhora, eixida d'una invisible boca, ella creu sentir una veu fonda, misteriosa, terrorífica, que sentenciosament li diu: «Deute d'honor es deute sagrat, y vinch a pagarlo».

La gent s'agombola entorn de la taula: «¿Què es? ¿Què ha passat?...»

—Res, la presidenta s'ha desmayat. La escalfor, l'olor dels ciris, tanta munió de gent...

—¿S'ha aplegat molt aquest any?

—Molt. May s'havia vist cosa semblant. Fins hi ha qui ha donat cinch duros per la Verge.—

JOAQUIM ROSSELLÓ Y ROURA

REINCIDENCIA

Per la més alta tinch de mas proesas
haver tornat d'amor a la fe pura.
Desdenyant del repòs la pau segura,
se prepara'l meu cor a grans empresas.

Ni emboscadas m'espantan, ni sorpresas,
ni reflexió'l meu ardiment detura.
Só al comensar no més, y se'm figura
que tinch el cor per'adorar marquesas.

A la lluyta d'amor, prenent branzida,
sens escut que m'ampari, vull llensarme:
las feridas que sangnan són las bonas.

Y la que deù rendir-se esporuguida
y ab el llorer dels hèroes coronarme,
ets tu, la més altiva de las dònas!

L'AYMANT AGOTAT

Las amorosas penas, tant se val,
si bé amagrexen, són lleuger torment,
y encara al qui las pren tràgicament
donan anomenada universal.

Prò las joyas d'amor, aquest es mal,
aquest es dany, de tots el més dolent:
compadiulo al qu'està a cada moment
ofegant-se en el mar del ideal.

Plers he fruhit, gasantlos al engròs,
prò la Mort son esguart m'està fixant.
No vull jeure, quan mori, dins d'un clos:

prefereixo'l camp ras. Potsé'l vianant
exclami: «Merescut es el repòs
dels qui moren del goig de estimar tanta».

P. RIERA Y RIQUE.

DEFENSA DEL SONET

Lletra desclosa, endressada al senyor Apeles Mestres.

Molt estimat poeta: Fullejant l'altre dia els primers volums de la JOVENTUT, me vingueren davant dels ulls uns fragments d'un tractat de poètica catalana, obra de vostè, els quins, haventme ja cridat forsa l'atenció en son temps, no pugui menys de rellegir ab vera fruhició.

Un punt concret me semblà susceptible de discussió, y no vull dir protesta perquè jo no estich pas convensut de que vostè no tingui rahó, si bé tal volta no tota. Aquest punt es el que's refereix al sonet: quina forma vostè anatematiza sense pietat. ¿Vol permetrem que d'ella'n fassi tema per'aquest escrit? Donchs ab sa llicencia comenso, y perdonim si vaig errat en mos judicis.

Vostè romp en absolut contra'l sonet per artificios, argumentant en contra per la dificultat que presenta'l trobar dos jochs de quatre consonants (y que no sigui *ripi* algun d'ells) y per la exigencia d'haver d'encloure en un nombre determinat de versos tot el desenrotllo de l'acció poemàtica.

Permetim la observació de que'l sonet es artificios com artificiosa es sempre l'obra poètica, en tant que obra d'art. Y dich obra d'art pera indicar que ha estat objecte d'un conreu y pera distingirla dels fruyts sempre incorrectes de la sola inspiració natural y de la improvisació, punt de vista aquest en el quin vostè ja convé, donchs se declara partidari del

polissez le sans cesse et le repolissez.

Efectivament, es conreu tota acció encaminada a millor *fer valdre* ls fruyts de la inspiració. Això fa l'orfevre que dels metalls y pedras de preu n'augmenta'l mateix mercès a son treball d'artifice y posant en jòch tots els recursos del bon gust y del domini de son art. Velhiaqui per què la poesia com a obra literaria es tota ella artifice. Naturalment que'l més hàbil argenter no farà res de bo prenent metalls de baixa qualitat y diamants de cul-de-got; per això cal que'l poeta-artifice comensi per ésser poeta de bo de boyesmersi son talent de versificador sobre inspiracions de bona mena. Això també ho ve a dir vostè quan distingeix entre'l poeta y el versayre.

Donada, donchs, una determinada primera materia poètica, tot el treball que'l poeta dediqui a donarli forma ha de tendir a augmentar el valor d'aquella, y podrà conseguirho dins d'un limit relacionat ab dit valor primitiu. Emperò cal dir tot seguit qu'es condició precisa que'l treball esmersat sols s'hi vegi pel resultat obtingut, may per lo treballós de la producció. Y aquíns trobem altra volta ab un vell precepte, el de la *difícil facilitat*.

En suma: la poesia es un artifice emperò artifice tant més bell com menys artifice semblí. Ningú fa bons versos sense trevollarlos; emperò seràn més bons com més espontanis semblin. Es això lo que vostè ve a dir també, si jo no ho he mal comprès.

Referimnos ara al sonet y apliquemli las lleys que precedeixen. El sonet com a forma poètica es més artificios (llegeixis dificultós) que altrás formas, mes un sonet pot ésser bo del tot a condició de que'l artifice hagi conseguit vèncer ab fortuna *totas* sas dificultats. Això es tan evident com ho es el més o el menys d'un principi; acceptat aquest, cal acceptar totas las conseqüencias del mateix. Y pràcticment es veritat, com la existencia dels que podriam anomenar *mestres del sonet*; y d'aquets bastaria senyalarne un pera qu'existís la possibilitat de que n'hi haguessin d'altrés. Las excepcions sols se realisan quan son possibles.

Sense sortir de la forma en el sonet, vostè aduheix com argument la teoria de que la brusca interrupció de las quatrenas pera acabar la composició ab tercets ha d'ésser inarmònica y desagradable a la orella. Això'm sembla exagerat, y si m'ho permet, li diré que considerada la poesia en son concepte oral, diguèm musical, no pot menys de trobarse bé dins de las lleys de la musica. Y si es aixís, ¿pot dirse que sia inadmissible un cambi sobtat de compàs en una pàgina musical? Precisament l'art musical netreu efectes magnífichs de l'aplicació d'aquell recurs de bona lley, y, o jo entench molt poch de musica (lo qu'es veritat), o m'ha semblat que la musica moderna's distingeix per la gran llibertat en el desenrotllo d'aquell principi. Lo que deu haverhi, en abdugas arts, es que per'aquesta mena d'habilitats cal dominar bé las reglas de composició pertinentes

al cas, en una paraula, sa berne. En el sonet la transició pot donarse bé y malament; per això convé a n'aquesta mena de composicions una divisió ben marcada entre la part expositiva continguda y desenrotllada en l'espai de las dugas quatrenas y el desenllàs o conclusió que correspòn als tercets, reservant en lo possible'l *pinyol* pera l'ultim o ultims versos.

Las reglas precedents, no prescritas teòricament sinó exigidas per la propia manera d'ésser del sonet, venen a durnos al segon aspecte de la qüestió per vostè plantejada. Reconeix, com vostè, qu'es exigencia, y molta, la del sonet, ademés de lo dels consonants, al voler qu'en catorze versos, ni un més ni un menys, s'hagi de dir tot lo que's vulgui dir; emperò, ¿per ventura no estableixen parecudas limitacions las demés combinacions mètricas? Una *octava real* exigeix dos jochs de tres rimas y un de dugas y qu'en els vuyt versos sedesenrotlli y arrodoneixi un període o fase de la composició. La *décima* o *espinela* també reclama consonants per grupos de tres, y sos deu versos han de constituhir un tot complet. En general tota forma composta d'estansas (*stanze*) requereix condicions determinadas, d'acort ab la combinació mètrica adoptada. El sonet es la més exigenta de totes: ¿y què? Si un pot y sab emmotllarse a un cert nombre d'exigencies de forma, augmentant l'esfors podrà també emmotllarse a las demés. Tornèm a la qüestió del més y el menys que no altera'l fonament.

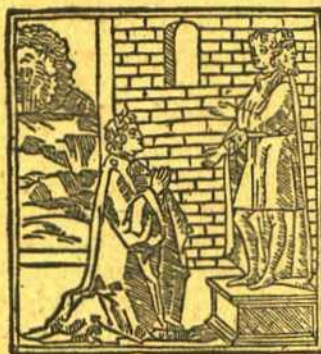
Es natural que'l bon gust del poeta y sa possessió major o menor del art de versificar han d'indicarli quina es la forma més conveniente pera un tema determinat. Aixís serà pretensió ridícula voler fer un sonet d'un assumpto quina extensió o quin caràcter no hi siguin apropiats, y això mateix quan se tracti de qualsevulga de las altrás formas poètiques. Per altra part, vostè sab molt bé (y ho practica) qu'es possible millorar un vers substituhint un mot per un altre equivalent. Aquest es el treball de llima, qu'espurga l'obra de rimas defectuoses, que corregeix l'accentuació dels versos mal reeixits, que ab petites modificacions, simplifica y precisa la expressió dels conceptes. Donchs res més que això vol el sonet. Si de pri-

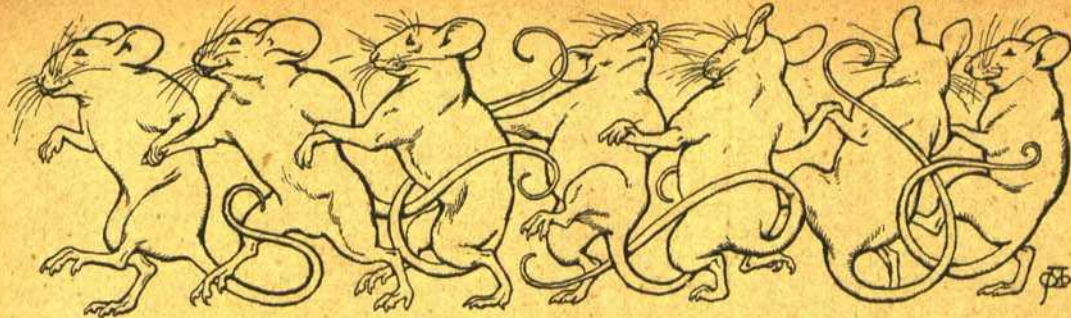
mera intenció al fer un sonet un troba que li caldria una ratlla més, per exemple, pera exposar per complert son pensament, me sembla que, casi sempre, podrà lograr si s'hi empenya, fer dir *sensiblement* als catorze versos lo mateix que dirian els quinze. Es el cas idèntich del vers que resulta ab una sílaba de massa; no hi ha més remey que treval·larlo fins que tingui la mida justa.

No vull treure conclusions de lo que deixo dit, si no es la de que'l sonet, pera la majoria dels que fan versos, es una forma poètica tan innecessariament complicada, qu'en la majoria d'ocasions no paga ab els resultats els sacrificis que un s'imposa, y que per la mateixa rahó fa difícil l'assoliment de la perfecció de forma que s'exigeix. Mes sempre que's tracti d'un Petrarca o cosa aixís, serà'l sonet una joguina, com ho degué ésser pera un Newton una equació transcendental, o pera un Rubinstein la més endiablada de las rap-sodias.

Y plego, donchs el missatge es bé prou massa llarch, tot y deixant per'altra ocasió el dirli lo que jo penso sobre las formas clàs-sicas y modernas de la poesia, aixís com sobre altrás cosas en las quinas vostè podrà aclarirme molts dubtes que tinch. Lo que'ns fa falta a tots els que fem literatura catalana prenent per guia la lectura dels versos de vostè sempre hermosos, y els d'altrés autors de cap-d'ala del nostre renaixement, es que'ls mestres com vostè obrin càtedra. Jo vaig ferme molts ilusions (y las conservo encara) sobre'l seu tractat de poètica; cregui que'ns faria a tots molt bon servey ab sa publicació, y a n'això principalment tendeix el prech de son humil admirador

R. MIQUEL Y PLANAS

FAULAS, APÓLEGS, LLEGENDAS, QUÈNTOS O LO QUE VOLGUEU

III

LA LLUNA Y ELS GOSSOS

CANSÓ PERSA ANTIGA

La ciutat està a las foscas: el Sol s'ha post. Els minarets, las cúpulas y els punts més alts se dibuixan vagament per taca negra sobre'l cel blau-fosch de la nit. Sols se veu algun llumet en alguna finestra, fent petita resplandor rogenca. Res té relleu!

Y la Lluna surt, vermella com una brasa de foch qu'encara no es ben encesa; y surt per sobre dels terrats que sembla que incendihi.

Y la gent esferehida busca al incendiari.

Y els gossos lladran.

Y la Lluna puja.

Y els gossos lladran y la Lluna puja. Y ja comença a irradiar, però encara dóna una llum rogenca, si bé més clara: llum d'incendi, qu'envermelleix las cúpulas y las teuladas. Sembla una esfera de foch.

Y els gossos lladran.

Y la Lluna puja.

La Lluna puja y ja es per sobre dels minarets als quals illumina, y per sobre lo més alt de la ciutat, a la qu'envia raigs que tota la dauran. Sembla una grossa coca d'or. Y brilla.

Y els gossos lladran.

Lladran els gossos, y sempre va pujant la Lluna: poch a poch, majestuosa, sense fer cas dels gossos ni de ningú, tornantse la seva llum més blanca, més clara y més intensa, illuminantho tot.

Y encara els gossos lladran.

La Lluna es al zenit. De lo alt del cel tot ho aclara, a tot dóna relleu, a tot encomana

poesia! Illumina el cel y la terra; y fins als mateixos gossos que la lladravan, ab la seva llum els favoreix fentlosi veure'ls desperdici y carronyas que hi ha per terra, las sobras del menjar dels homes, pera qu'ells las roseguin y se'n aprofitin.

Y brilla impassible y hermosa, y es a dalt del cel a pesar del lladrar dels gossos!... Y quin dols amor que inspira a tots, la brillant Lluna!

IV

L'INFANT INDISCRET

CRÒNICA GÒTICA

ASSAVA això en els bons temps del gran Carles Magne. Un infant va preguntar a son pare, home fors prudent y bon creyent, y temerós de Nostre Senyor Deu Sant Jesucrist:

—Pare, ¿per què l'home camina dret essent viu, y quan s'es mort tot seguit cau en terra?

—Perque'l sosté l'ànima en aytal positura, apropantlo al cel.

—Y els simis, y las cigonyas, y las àligas que tant s'enlayran ¿que també'n tenen d'ànima?—

El pare, confós, no sabent què respondre al seu fill, va castigarlo crudelment perque havia descobert la seva ignorancia en aytal materia. Y li digué que allò eran secrets del bon Deu y que calia no escorcollarne res, puig fentho aixis en pecat se queya.

Y l'infant, temerós del càstich de son pare, no preguntà res més, donchs tot atreviment natural de la rahó, pecat gros li pareixia.

Y aqueix infant no ha esdevingut pas may home, malgrat que més de mil anys d'això'n són passats.

Y n'ha restat tan ignorant, qu'encara avuy es tal com era en aytal jorn en que això s'esqueya.

Timor Dei initium sapientia est.

POMPEYUS GENER

CONCERTS

Si ja en el primer concert organitzat pel mestre Crickboom, la senyoreta Elsa Rügger se'ns presentà com una gran artista, en el segon, que tingué lloc en el teatre Principal la nit del 3 del present, ens produí una de las fruïcions estètiques més intenses que havem experimentat. Ens feu sentir tota la poesia del violoncel, d'aquest instrument meravellós qual veu patètica y vibranta té inflexions inefables, ab art exquisit y seguretat prodigiosa. Si'n fou de complert son treball! Com executant, sapigué dominar las dificultats mecàniques, sense ferne gala: com temperament artístich, sapigué fer cantar al violoncel quasi ab humana passió. Sempre recordarem la expressió que donà al *Abendlied* de Schumann y al *lied* de Schubert *Du bist die Ruh'* (que tocà fora de programa), com una de las manifestacions que més demostren la importancia de la execució en tota obra musical.

Executà la senyoreta Elsa Rügger el següent programa: *Concert en re*, pera violoncel y orquesta (*allegro moderato*, *adagio* y *allegro*) de Haydn, obra clàssica pura y elegant; *Suite* pera violoncel ab acompanyament de piano (*air*, *sarabande* y *courante*) del gran Lulli; *Abendlied* de Schumann, y *Requiem* y *La Fileuse* de Popper. Es inútil esmentar detalls, citant els passatges en els quals més va distingir-se: la senyoreta Rügger es una artista complerta, y ab això ja està tot dit. El públich la ovacionà, fentli la deguda justícia.

El mestre Crickboom dirigí ab encert, ab gran justesa y sentiment, un *Preludi* y un *Allegro moderato* de Händel, y els dos fragments de la *Holberg-Suite* de Grieg titulats *Adagio* y *Rigodón*, obras totas ellas escrites pera instruments de corda. En el *Rigodón*, joyell que té la ingenuïtat d'un *rigodón* de Rameau y la poesia de la música de Bizet, foren aplaudidíssim, a més del mestre Crickboom, els senyors Perelló y Forns, primers violi y viola respectivament. El *Rigodón* fou repetit.

Deyam en un article publicat l'any passat, ab motiu de la vinguda a Barcelona del famós Quartet Xech, que'l mestre Crickboom contribuïa de debò al sosteniment de la nostra cultura musical. Y aixis es: a més de l'obra personal de dit mestre (violinista eminent y director d'orquestra) que ha sigut meritíssima, a sos constants esforços devem la presentació de grans artistes y de grans entitats musicals.

Als artistes qu'esmentarem en l'indicat article, devem afegirhi la Rügger y la nota-

bilíssima pianista Clotilde Kleeberg, que's presentà devant del públich barceloní la nit del 6 del corrent, en el teatre Principal, omplint son treball tot el programa del ters concert de la serie organitzada pel mestre Crickboom.

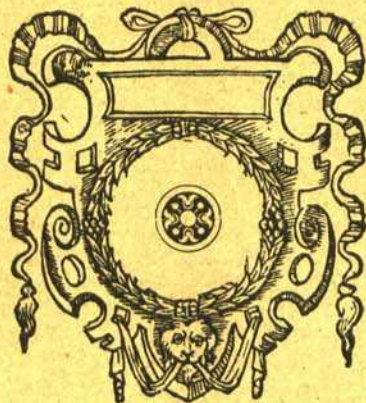
La senyora Kleeberg es una gran pianista. Sa execució es extraordinaria, perfecta, clara, pulquerrima: son domini del piano es marvellós. Trobè'm del tot justificada la fama que la envolta. Es impossible demanar més a un pianista: es impossible dominar el mecanisme del piano ab més perfecció. Per aytal concepte, tots els elogis que's fassin de la senyora Kleeberg seràn merescuts.

Però com temperament artístich no la trobè'm a igual nivell. La senyora Kleeberg, en las dugas obras executadas que més dificultats ofereixen al artista que al virtuós (*Im Abend*, primera part de las *Fantasiestücke* de Schumann y *Nocturn en fa sostingut menor* de Chopin) no'ns produí tot l'efecte que produhirnos devia per la naturalesa de las obras esmentadas. Hi trobare'm mancamet d'expressió, fredor, ausencia de poesia.

No obstant això, en las demés obras del programa, qu'eràn *Xacona ab variacions*, de Händel; *Sonata n.º 3*, de Beethoven; *Fantasiestücke*, de Schumann; *Estudi sobre las teclas negres* y *Mazurka en si menor*, de Chopin; *Les Abeilles*, de Dubois; *Danse*, de Debussy, y *Souvenir d'Italie*, de Saint Saëns, la senyora Kleeberg assolí la execució dels grans virtuós del piano. Al costat d'en Rosenthal y d'en Planté, la senyora Kleeberg hi desempenyaria un paper lluhidíssim.

Las veus del piano Erard, de que's servi la Kleeberg, eran excessivament metàllicas, circumstancia que perjudicava a la eminent pianista, que fou, no obstant, ovacionada pel públich.

GERONI ZANNÉ

VORA'LS ESTANYS

INTRODUCCIÓ

Anorreat en mitj de la Natura,
 ab l'ànima suspensa,
 escolto ab fruhició ubriagadora
 un concert que m'enerva.
 Hi canta l'astre rey rodant pels àmbits
 y al fondres en la serra;
 hi canta al sè a la nit la blanca lluna
 del firmament suspesa;
 hi canta y el teixeix la mar llunyana
 ab sos bramuls y queixas,
 l'arbrada ab sos murmulles y esgarriansas,
 el vent ab sas cadencias,
 las aus ab son fresseig, y fins el glosan
 els diminuts insectes...
 Tot canta y el teixeix a totes horas:
 el mar, el cel, la terra.

CANT DELS ESTANYS

Som els estanys immòvils y somniosos,
 eternalment hermosos;
 els estanys de las ayguas encantadas
 hont hi niuan las fadas.
 Som els estanys, els d'ayguas blau-verdoses,
 formats per las neus fosas;
 els estanys enronrats d'ardits cimalls
 que fecondem las valls.

LAS NIMFÁCEAS

A dintre'ls estanys—hi creixen floretas,
 floretas gentils—que d'aygua's cubreixen;
 no exhalan perfums—ni sols colorejan:
 són las flors humils—són las flors modestas.

Las remadas dels isarts
 jay! bé massa las coneixen,
 las coneixen jay! bé prou,
 puig molts cops fins las malmeten.
 Tan bon punt són abeurats,
 els isarts brincant parteixen
 sembrant el camí ab las flors
 que dels morros els hi penjan...
 Es l'idili delicat
 d'aquellas gentils floretas:
 naixe al toll de l'aygua pur
 y morir en l'aspra terra!

LA CASCATA

«Soch la reyna del paisatge,
 tot ho enciso ab mas remors,
 tot me rendeix vassallatge,
 tot me presta llurs honors»

apar digui la cascata
 ab son remorós cayent,
 mentres en la escuma esclata
 el bell iris resplendent.

Y no pensa la orgullosa
 que tot allò es vanitat,
 puig s'aixuga la resclosa
 y el séu regne ja ha acabat.

Mes per'xò, de roca en roca
 va saltant fressosament,
 y al paisatge tot provoca
 ab els séus cabells d'argent.

LAS MONTANYA

Totas foscas y quietas, las montanyas
 encerclan els estanys enllà d'enllà:
 totas foscas y quietas com a momias
 que's donguessin las mans
 Y, ab llur posa iranquila y sossegada,
 me fan efecte igual
 que volguessin ballà una gran sardana
 y no'ls hi fos donat seguèl el compàs.

LAS TRUYTAS

Bogant dintre l'estany ab sas aletas,
 la truyta s'hi passeja majestuosa
 y el creuha amunt y avall, com a mestressa
 que n'es d'aquell extens espay aquàtic.

Y puja, y baixa, y sura al tou de l'aygua,
 y avansa ab rapidesa o bé recula
 brandant sa cua com esplèndit vano
 o com el governall de nau lleugera.

Es ben negra del llom, com a nascuda
 en aquells llochs ombrius d'aygua estaneada:
 tan sols en el baix ventre un xich blanqueja
 y tacan pichs vermells sa pell lliscosa.

De cop s'atura en sech; pren esbranzida
 y salta per demunt del pla de l'aygua,
 y queda al descobert son cos gracivol
 per breus moments trencant el dols silenci.

Es que ha vist un mosquit que'ls séus dominis
 sens demanar llicencia ardit creuhava,
 y ab la pena de mort tan gran audacia
 ha volgut castigar, la gran senyora.

Y torna ab majestat a passejarse
 per l'estany encalmat la esbelta truyta;
 y l'estany silenciós altre cop resta
 sens res que torbi sa quietut monòtona.

LA BOYRA

Mansament, mansament la boyra puja
 plorant subtil ruixim, lleugera pluja
 ab que tot ho humiteja;
 mansament, mansament pel mont s'enfila,
 y enfilantse suaus llàgrimas destila
 com diminutas perlas.

Es el plor de la boyra, de la humida
 companya dels estanys,
 que'ls acarona y besa amorosida
 y els acotxa al sè al tart...

Es el plor de la boyra seductora
 que dels estanys blau-verts n'es la senyora
 y els té a tots encisats;
 es el plor de la boyra ensopidora
 qu'embolcalla als estanys, sos estimats.

Y va pujant, pujant, arrossegantse
 melangiosa y lleu;
 ara espessintse més, ara estirantse,
 però sempre deixant son rastre arreu.

La nit ha arribat
 ab el seu següici
 de remors somorts.
 Tot aquell bullici
 que al sér el sol alt
 al mont ha esclatat,
 ara ja ha callat,
 y no més se sent
 l'aygua que, ab misteri,
 entona'l psalteri
 del anyorament,
 y el tètich llament
 monoton y rítmich
 del defalliment;
 y el cant malestruch
 del fatídich duch,
 del rey de la nit
 dins la selva negra.

Y tot ha emmudit
 y la nit comensa.

La nit s'ha acabat, ja apunta'l nou día,
 l'auja ja espurneja pel bell Orient;
 ja torna altre cop Natura a deixondres
 y a lluhir el cel.

Ja torna l'auja a alegrar la plana
 ab sos reilets, ab sos gentils cants;
 ja torna la llum a aclarir els boscos
 y argentá'ls estanys.

Ja torno a escoltar el colossal himne
 qu'entona vibrant tota la creació;
 ja torno a gaudir els seus motius màgichs
 que'm roban el cor.

Ja torno a ovirar planas y montanyas,
 els rius y els estanys, els torrents y afraus;
 ja torno a fruhir de sos encants dolços...
 ja el sol es ben alt!

I. SOLER Y ESCOFET

EX-LIBRIS DE A. DE RIQUER

Grat sia a Deu, l'art va estenense a tots els ordres de la vida; las generacions que van pujant van comprenent que té dret d'intervenir en tots els llocs, que no hi ha objecte per petit que sia que no li pugui dar hostatge. Aixís com las més petites accions poden lluhir la llum de la bondat si es un home bo qui las executa, aixís per tot resplandeix la llum de la bellesa en tota cosa per petita que sia que surti de las mans d'un ver artista.

Això se'ns acut al fullejar la colecció de magnífichs *ex-libris* qu'en Riquer ha donat a llum, presentantlos ab aquell gust refinat, ab aquella elegancia sòlida a que'ns té acostumats.

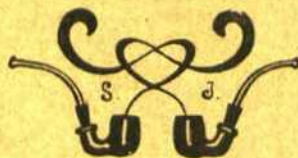
El reviscolament de l'afició als *ex-libris* es un fet completament modern y que va lligat ab la resurrecció del art aplicat que d'uns quants anys ensà s'opera en el món intelectual. No podia ésser que, al ensemps que's procurava aplicar l'art als mobles, als utensilis familiars, a las casas de lloguer, a tot lo que rodeja al home probant de darli un veslhum d'ideal, se quedés endarrera'l llibre, l'objecte que té més relació ab l'home intelligent, l'objecte escampador d'idees que seràn llevor d'idees més assahonadas, el pacífich lluytador que desde la quietut de la cambra retirada va empenyent al home pels viarans del progrés ab més forsa y eficacia que l'acció brutal y ràpida de las revolucions, perque son trevall quotidià sempre va endevant, may recula, llaurant sempre en las capas espessas dels cervells no conreuhats, fenthi arrelar de dia en dia idees que'ls afinan, que's converteixen en sentiments y en bellas accions.

L'*ex-libris*, usat ja antigament com a

signe de propietat, en el que hi havia'l nom del bibliòfil junt ab sos blasons si era noble, o bé anava orlat ab algùn emblema o alegoria, ha alcansat una gran importancia artistica, coincidint ab el renaixement del art aplicat a la enquadrernació, gracias a haverhi empleat son talent els millors artistas europeus y americans, y avuy casi's pot afirmar que tot bibliòfil que s'estimi no deixa de tenir el seu.

Generalment, al nom del bibliòfil s'hi junta una alegoria relacionada ab sas aficions o ab sa manera d'ésser, y moltes vegadas s'hi afegeix una llegenda que subratlla son caràcter o retrata sas aspiracions. Com ab tantas cosas, Espanya ha anat endarrerida en aquest moviment *ex-librista*, però mercès a l'Alexandre de Riquer que inicià entre nosaltres aquest art fent qu'altres el seguisin, avuy s'ha despertat gran afició, essent sollicitats pels colleccionistas estrangers els *ex-libris* espanyols. Y pera convences de qu'es natural aquesta sollicitació, no hi ha més que fullejar l'elegant volùm que tenim a la vista; jo quedo empenyat d'una pila d'*ex-libris*, dels que uns se recomanen per la seva refinada senzillesa, mentres els altres, entre'ls que descollan els ayguafortis, són tractats ab tant carinyo, ab tal amor a l'obra, que pregonan als quatre vents que no hi ha art petit per petites que sian la missió y las dimensions del objecte que l'estotxa.

SEBASTIÀ JUNYENT

CANTARELLAS

El caminet de la ditxa
els homes l'han espat lat:
ja es ditxós aquell que passa
pel de la tranquil·litat.

Quan la mà del temps arrenca
de mica en mica's cabells,
se'ls deixa per las orelles,
pel nas y per tot arreu.

Diu que'l vi ofega las penas
y jo dich que no es vritat,
que las penas al cor nfan
y el vi sempre puja al cap.

De quedar pobre la pena
fóra encara ben passadora

si el que pert els interessos
perdés també la memoria.

Li feya molta mes nosa
a n'el sabi, en son despatx,
un cap a dintre d'un cor
que un cor a dintre d'un cap.

Sens l'hàlit de la esperansa
queda'l malventurat cor
com quedaria la terra
si no la besés el sól.

«Dorm, Joan», ella li deya
en la nit que's van casar:
mes ara sempre ha de dirli
la pobreta: «¿Dorms, Joan?»

FRANCISCO VALLMAJOR

REVISTA DE REVISTAS

Butlletí del «Centre Excursionista de Catalunya». En aquesta antiga publicació s'hi han introduït desde primers del any actual importants milloras, com són l'augment del tamany y el presentar cada número perfectament enquadernat en rústica. El número de janer conté en son text treballs d'en Juli Soler y Santaló relatant una bella excursió en ple hivern al Port de Benasque de la Vall d'Arán, y d'en Francesch Carreras y Candi, qui narra altra excursió a la casa romana d'Ocata (Masnou). S'intercalan en el text hermosas vistas de la Vall d'Arán (Las Bordas, la iglesia de Viella, la porta de la iglesia de Betren, la ribera d'Artiga de Lin), y un capitell romà tobrat a Ocata. Omplen el reste del número las seccions oficial, de cambi de publicacions y de crònica del Centre.

Forma. Ha sortit el primer número d'aquesta notabilissima publicació d'art, de quina pròxima aparició parlavam en nostra revista anterior. Ve a substituir, com diguerem, a *Pel & Ploma*, y just es reconeix que'l substituïx ab ventatja, si no per la qualitat de lo que publica, pel major nombre de reproduccions artísticas que ofereix, totas molt ben presentadas, acreditant el bon gust de son director en Miquel Utrillo y el *savoir faire* de la casa Thomas. Publica'l text en francès en las vuyt primeras planas, que són de bon paper de fil, y en el cos de la revista, que conté altrás quaranta planas de rich paper satinat, s'hi llegeix el mateix text en llengua catalana y s'hi troban munió de facsimils d'obras pictòriques y esculptòriques de Mir, Blay, Mas y Fontdevila, Casas, Sorolla, Galwey, Brull, Barrau y Xiró. Firman el text en Miquel Utrillo y en Joan R. Jiménez. L'arti-

cle del primer, exposant els propòsits dels editors de *Forma*, es una notable disquisició d'art, bellament sentida y escrita.

Desitjem a la nova publicació tot l'èxit que's mereix, aquí y fóra d'aquí, tot sospitant que'l públich de l'altra banda dels Pirineus y de mars enllà procurarà aqueix èxit més que nosaltres mateixos, que per desgracia encara tenim més de comerciants adotzenats que d'artistas. *Forma* no té parell a Espanya: ¿què té, donchs, d'estrany, que's cotisi millor en pobles ahont el *The Studio* y publicacions análogas ja'ls hi han ensenyat a tenir bon gust?

La Renaissance Latine, (Paris), publica en son número de mars, entre altres articles remarcables, un treball de Victor Basch sobre *Le Centenaire de Kant*, y un altre de Carles Fischer *Essai de psychologie alsacienne*, además d'una carta de Wagner *Sur les poèmes symphoniques de Franz Liszt*. En la secció de critica literaria's parla ab elogi de las obras catalanas *El poble gris* d'en Rusiñol, y *Cassius y Helena* d'Eusebi Güell, com també del llibre *Cosas de España* d'en Pompeyus Gerner.

El Mercure de France (Paris), ens ofereix en son darrer número un interessant estudi d'Henri de Régnier, firmat per Paul Léautaud, y una magistral disquisició d'en Remy de Gourmont sobre *La Rhétorique*, condemnant sos vicis y examinant els diversos sentits en que's prenen y els mal-entesos a que donan lloch aqueixas abstraccions que volèm distingir ab els mots convencionals de justicia, amor, salut, bondat, inteligencia, etc. Las ideas són infinitas y els signes d'expressió escassos y poch precisos: d'aquí ve la contorsió del llenguatge, la retòrica buyda. Y lo pitjor es que las bellas frases convencionals las trobem a faltar sovint en el llen-

guatge dit literari, y prenèm per mal escriptor a qui es sols un mal retòrich: lo qual es molt diferent.

Hi ha, ademés, un interessant treball de Paul Souchon sobre *Les trois Iphigénies*, d'Eurípides, Racine y Moréas, y un altre d'Alexandra Myrial ocupantse de las *Religions et Superstitions coréennes*.

La Lectura (Madrid). El número de febrer porta un sumari molt important, continent las firmas de Adolfo Posada, J. Martínez Ruiz, Joaquín F. Prida, Gabino Bugallal, Miguel de Unamuno, etc. En la secció *De Norte á Sur*, que firma *Roque Roca*, s'hi llegeixen dugas curiosas cartas del eminent Spencer declarantse en l'una contrari a las idees anarquistas, y protestant en l'altra de que a un individualista com ell hi hagués qui el presentava com a socialista. La secció de critica es com de costum molt nodrida.

Nuestro Tiempo, també de Madrid, publica en son darrer número interessants treballs de Salvador Canals sobre *El problema de la prensa*, de F. Reynoso sobre *La europeización del Japón*, de E. González Blanco sobre *La civilización japonesa contemporánea*, de Julio Cejador sobre *Los orígenes de la lengua castellana*, etc. Són notables las informacions científica y bibliográfica. En aquesta's parla d'algunes obras catalanas, entre ellas ab gran elogi de *Titellas febles* d'en Pujulà, publicada per JOVENTUT.

Revista Social (Barcelona). El darrer número d'aquesta revista respònd verament a son titl ab els diferents treballs que firman els senyors Duràn y Bas, Montagut, Albó y Martí (Ramón), y ab la notable informació social que conté. Continua la publicació del reglament del Institut de reformes socials.

Hojas Selectas. Aquesta revista, d'amena y agradosa lectura, publica en son darrer número una extensa informació sobre la conflagració suscitada al Extrèm Orient. La informació gràfica es com sempre molt nodrida e interessant. Com a suplement artístich publica una *Rima* inèdita de Becquer, ilustrada per en Gual e impresa a varis colors.

La falta d'espai no'ns permet parlar de las revistes *Anthologie-Revue*, *Vie-Normale*, *Nouvelle Revue Moderne*, etc., de Paris; *Catalunya* (considerablement reformada) de Barcelona, *Revue Provinciale* de Tolosa, *Revue Franco-Italienne et du Monde Latin*, de Nàpols, y altres que publican escullits treballs en sos darrers números.

LLUÍS VÍA

NOVAS

El diputat Albert Rusiñol, intervenint en la discussió del projecte d'Administració local, ha fet sentir altra volta la serena veu del Catalanisme entre aquell batibull de petites passions y de barallas de marmanyera que són la característica dels partits y que formen el medi ambient del Congrès espanyol. Y en mitj d'aquella politica de banderia, de republicans y monàrquichs, reaccionaris y aventats, *moros y cristians*, ha defensat l'autonomia en tots els ordres, ha sentat que l'Estat es funest pera la vida, la pau y el progrés, y que per tant no deuen ésser absorbidas per ell las regions ni els municipis, quals rendas hem de separar del Estat com han fet tots aquells pobles que al matar el centralisme matan lo qu'es antivital y corromput.

La veu d'en Rusiñol ha sorprès a la gent d'allà, però poch's hauràn sigut els que l'hauràn entesa, perque hi abundan massa's aturats, els curts de gambals y els sòrts de conveniència.

Nostra enhorabona al senyor Rusiñol.

Protestèm. Y protestèm *airados*: perquetant els republicans, com els lliberals d'en Moret, com els d'en Canalejas, volen que dimiteixi en Romero la presidència del Congrès, que correspon per dret pròpi al pallasso nacional.

Si aquest no dimiteix, faràn obstrucció, qu'es lo que més els engresca. Estàn més contents ells ab la obstrucció que un gos ab un òs. D'això se'n diuen polítichs!

Riurèm, si'n tenim ganas.

Pera una fetxa pròxima s'anuncia la celebració d'un Congrès de la *Buena Prensa*, que tindrà lloch a Sevilla.

Ens ha sorprès de debò'l titl del tal Congrès, perque, francament, pera nosaltres la *Buena Prensa* es la qu'està ben escrita; però fixantnos en tots els detalls de la cosa, en las convocatorias, invitacions, proclamas, y sobre tot en el gran moviment d'associacions religiosas, bisbes y preberes que s'observa des que s'ha anunciat la celebració del tal Congrès, hem anat convencentnos de qu'estavam en un erro, puig que pels *modestos* mangonejadors de la cosa, la *Buena Prensa* no es pas la qu'està ben redactada, no, sinó qu'es exclusivament la *prempsa catòlica*. Pera nostres flamants catòlics solsament ells són els *buenos*, y els *malos* són tots els que professan idees distintas de las sevas. ¿Veritat que no pot exigirse més ingenuitat y senzillesa?

Els senyors catòlics fa una temporada que sembla que s'hagin posat d'acort pera veure qui desbarrarà més, y si a Sevilla clas-

sifican a la prempsa en *buena o mala*, segons sia o no sia catòlica, y si a Madrid el *brillante* Necedal, aqueix polítich a lo Valbuena, distreu ab sos *xistes* y còmicas agudesas als pares de la patria qu'assisteixen a las sessions del Congrés; entre nosaltres, a Barcelona, s'ha revelat un'altra *notabilitat*, el senyor Estanyol, que si en sa càtedra de dret canònic de la Universitat embruteix a sos alumnes fentlosli aprendre la vida y miracles de *Dionísio el Exiguo* y explicantlosli si *Juan el Ayunador* portava bigoti y perilla y tenia ulls de poll, y si las *Clementinas* tenen 5 llibres, 52 títuls y 106 capítuls y altrás gansadas de semblant calibre, en el *meeting* antimasoních que's verificà fa poch en un de nostres teatres, va arribar en el calor de la *improvisació* a proclamar *urbi et orbi* que no pot ésser bon català qui no sigui fervent catòlich... y el que digui lo contrari... *Anathe-ma sit*.

Però deixem pera més endavant els comentaris que's mereix tan enutjós assumpte, y entre tant, ja que'l dit Congrés s'ha de celebrar a Sevilla, tot contemplant impassibles la febril agitació de catedràtics ramplons, apaga-llums, prèberes y llusos, murmurèm aquells coneguts versos del *Tenorio*:

Ahora que los sevillanos
se las compongan con él.

Fan bé aqueixos catòlics intransigents de voler anar sols, perque al ultim sols s'hauràn de quedar, tot dihent allò de

Nosotros somos los buenos,
nosotros, ni más ni menos.

No solsament protestaràn contra'l liberalisme, que es *pecado*, sinó contra tot lo que tingui visos de racional.

Ara'ls toca protestar contra'l Papa, que segons telègramas de Roma's va mostrant a l'altura dels temps, donchs llegim que vol portar tot seguit a la pràctica una reforma tan racional com la de reconeixre validesa al matrimoni civil. Y si això es veritat, es molt fort.

Que's desenganyin els catòlics intransigents: una cosa es la fe y altra cosa'l negoci. El Papa, més bon polítich que no pas ells, torna pels furs de la doctrina de Crist y comensa a restringir el mercadeig y a limitar la ingerència immoral de la Iglesia en molts actes de la vida. D'això a considerar vàlits els baptismes ab aygua no benehida, a expendre butlles de franch per la quaresma, a no establir preus y categorías pera'ls enterrors, etc., etc., no hi ha més que un pas. Naturalment, aqueix pas costa de donar: tant com els hi costa mermar els *drets* de la Iglesia als que d'ells viuen.

Reconeixem que'l Papa es molt generós,

y no tothom li agraphirà'l *sacrifici*. No es fàcil que'ls governs responguin ab altre sacrifici semblant; no es fàcil que mermin las nòminas dels exèrcits de las armas, pera que sia més efectiva la merma de las dels exèrcits de la fe.

La propaganda incessant que ve fent el Catalanisme en entitats y corporacions es massa extensa pera que poguém reflectarla per complert en una revista com JOVENTUT, que no pot disposar com la prempsa diària d'amplas seccions d'informació.

Entre altrás notas remarcables, són dignas d'esment las conferencias que la setmana passada donaren en Narcís Fuster al «Ateneu Democràtic Regionalista del Poble Nou», ahont feu una llarga disquisició sobre «Higiologia social»; en Frederich León y Luque, que disertà a «Catalunya Federal» sobre «L'autonomisme y las supersticions políticas»; y en Joseph Mallofré, que desenvol·là'l tema «Ventajas del servey militar voluntari sobre l'obligatori y el de quintas» en la conferencia que donà al «Centre Republicà Federalista» de la Barceloneta.

Al escriure aquestas *novas* sabem que al Senat hi haurà qui parlarà en contra del projecte de lley establint el servey militar obligatori, d'acort ab els desitjos dels diputats regionalistas, que defensen las milicias voluntarias com cal als pobles lliures.

Tant de bé farà qui tal fassi, per més que resulta difícil poder deturar la onada d'embrutiment que consum al Estat espanyol, y qual forsa ab lleys semblants creix més y més. Ens en dolèm sobre tot per lo que afecta als bons fills de la Catalunya lliberal en que sommiem, més desitjosos d'ésser ciutadans de debò que guerrers de per riure.

Si la nova lley queda aprovada en abdu-gas Cambras, serà de ben funest recort l'actual gestió d'en Maurà en la política espanyola. Haurà demostrat que sab mostrarse polítich hàbil si li convé, però ab fins tan migrats, tan reaccionaris, com qualsevol Salmerón o qualsevol Canalejas, *soi disant* lliberals.

El mestre Morera obsequià la nit del 2 del corrent als socis de l'«Associació Wagneriana» ab l'audició de la seva òpera inèdita *Bruniselda*, llibret de don Artur Masriera, encarregantse l'esmentat mestre de la part de cant y del acompanyament de piano, y nostre company en Salvador Vilaregut de la lectura del llibret. *Bruniselda*, ni pel caràcter del llibret ni per la estructura musical, pot considerarse com drama lirich. El llibret es un sen-

zill llibret d'òpera y res més, però la partitura d'en Morera conté pàgines inspirades y de molt efecte. De totes maneres lo que acabem d'escriure no ho donem com definitiu; cal, pera judicar l'òpera, veure-la en son medi propi, las taulas del teatre.

El mestre Morera y el senyor Masriera foren molt aplaudits.

El passat dilluns a la nit, donà'l jove pianista Joan Nadal un concert al Ateneu Barcelonès, executant un programa compost de pessas musicals de Bach, Beethoven, Brahms, Schumann, Chopin, Weber, Liszt, Sinding y Grieg.

En Nadal, deixeble del mestre Vidiella, fou molt aplaudit pel públich, que li notà qualitats que no solen possehir els qui comensan un art com el del piano. La escola del mestre's reflexa en el deixeble: a més d'una execució recomanable, en Nadal procura (y ho consegueix molt sovint) donar a cada composició la expressió que li correspon.

Publicacions rebudas:

Eridón y Amina. Pastorel·la de Goethe traduïda per Joan Maragall. Editada per la revista *Catalunya*, s'ha publicat aquesta bellíssima pastorel·la del gran poeta alemany, que ab tant acert y bon gust traduí en Maragall a nostra llengua, com ja saben nostres lectors per la crítica que'n ferem quan se re presentà, el passat desembre, en el «Teatre Intim». Preu, 50 cèntims.

Els punxa-sarries, sainete en un acte, per Santiago Rusiñol, estrenat al teatre Romea

la nit del 26 de febrer d'enguany. Preu, una pesseta.

Patria Nova, periòdich mensual, portaveu del centre catalanista republicà «Nova Catalunya». Ha entrat en la segona època de sa publicació, proposantse lluytar ab nou ardiment per l'autonomia y la democràcia. Li desitjem llarga y fructifera vida.

Autonomia. Aixís se titula un nou periòdich mensual que acaba d'apareixe com a portaveu del «Centre Popular Catalanista». Com l'anterior, porta en sa primera plana l'extracte del manifest que la *Unió Catalanista* publicà en 16 de mars de 1897, en el que's sintetisan las aspiracions del Catalanisme militant.

La Il·lustración Obrera. S'han publicat els tres primers números d'aquest periòdich, profusament il·lustrat ab grabats representant obras d'art y vistas d'actualitat. El text es molt variat y nodrit.

Fidel Giró, impressor. — Carrer de Valencia, 233

TAPAS

pera la enquadernació de JOVENTUT

Els subscriptors y lectors que conservin complerta la col·lecció dels números publicats durant l'any 1903, poden remetre-la a aquesta Administració, que s'encarrega de ferla enquadernar pel preu de 3 PESSETAS, ab las artísticas tapas expressament confeccionadas pera'l volum IV de JOVENTUT.

Las tapas soltas se facilitan al preu de 2'50 PESSETAS.

JOVENTUT

SETMANARI CATALANISTA

Els treballs se publican baix la exclusiva responsabilitat de sos autors. — No s'admeten els que no stan inèdits. — No's tornan els originals. — Se donarà compte de las obras rebudas en aquesta redacció, y de las qu'ho mereixin se'n farà crítica.

PREUS DE SUSCRIPCIO

CATALUNYA: Un any.....	8	Pessetas.
» Mitj any.....	4'50	»
» Trimestre.....	2'25	»
ALTRAS REGIONS D'ESPANYA. Un any.....	9	»
EXTRANGER: Un any.....	10	Franchs.
Número corrent.....	20	Cèntims.
» atrassat, ab folletins.....	40	»
» » sense folletins.....	25	»

El número corrent no's ven sense folletins.